

Tallinna müügitaks - ikka on küsimusi rohkem, kui vastuseid.

Tallinna Linnavolikogu 17.12.2009 määrusega nr 45, kehtestatakse alates 1. juuni 2010 Tallinnas müügitaks. Müügitaksu kehtestamine pole iseenesest enam värske uudis. Küll aga on Tallinnas kehtestatava müügitaksu ümber poleemikat kordades rohkem kui tavaliselt. Seoses ulatusliku avaliku debatiga müügitaksu kehtestamise ümber, on Tallinna Linnavolikogu juba tänase päeva seisuga vastu võtnud määruse nr 45 muutmise määruse. Müügitaksu muutmise määrus oli Tallinna Linnavolikogus arutlusel 08.04.2010. Tuleb märkida, et võrreldes müügitaksu määruse esialgse redaktsiooniga, on parandatud variandis nii mõnedki kohad täpsustatud. Küll aga jätkub küsimusi nii sisu kui ka rakendamise osas veel palju.

Paljud ettevõtjad on juba pikemat aega müügitaksu kehtestamise teadmises ennast ette valmistanud uue maksu tasumiseks. Selle tõttu on meil hea võimalus edasi anda mõningaid probleeme, mis on juba tõusetunud. Lisaks sellele on müügitaksu teema üles tõstnud ka Maksumaksjate Liit, tehes 17.02.2010 märgukirja Õiguskantslerile müügitaksu määruse põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks ja pöördunud ka järelepärimistega Rahandusministeeriumi poole. Samuti on Kaupmeeste Liit märtsi alguses pöördunud müügitaksu asjus Õiguskantsleri poole, et kontrollida selle määruse põhiseadusele vastavust ja õigusloome hea tava järgmist. Artikli kirjutamise hetkel on juba teada, et Õiguskantsler ei võtnud Maksumaksjate Liidu pöördumist menetlusse. Maksumaksjate Liidu juhi Lasse Lehise sõnul plaanivad nad järgmisena esitada kaebuse Euroopa Komisjonile.

Alljärgnevas ülevaates juhime teie tähelepanu võimalikele küsimustele, mis tekivad müügitaksu määruse rakendamisest alates 01.06.2010 ja anname ülevaate probleemidest, mis on juba üles kerkinud.

Maksuobjekt

Müügitaksu määruse § 1 lg 2 alusel maksustatakse maksukohustuslase poolt Tallinna linna territooriumil asuvas tegevuskohas või selle kaudu füüsilisele isikule (välja arvatud FIE-le tema ettevõtluse tarbeks) jaekaubanduse, toidlustuse või teeninduse valdkonnas müüdüd kaubad ja osutatud teenused. Võrreldes müügitaksu määruse esialgse redaktsiooniga, tuuakse eraldi välja, et maksustatakse vaid füüsiliste isikutele müüdavaid kaupu ja osutatavaid teenuseid. Selle muudatusega soovitakse vältida võimalikke müügitaksu kumuleerumise juhte. Nüüd siis seisab kauba müüjal või teenuse osutajal ees kohustus hakata kontrollima kauba või teenuse saaja õiguslikku staatust. Võib arvata, et tavalises toidupoes saab olema üsna keeruline eristada füüsilisest isikust kliente ja füüsilisi isikuid, kes tegutsevad ettevõtte esindajatena. Huvitav on see, kuidas lahendatakse kaupluses see situatsioon, kui FIE tuleb kaupa ostma ja ei soovi kassas müügitaksu maksta. Kas ja kuidas ta peab kaupade seotust oma ettevõtlusega tõestama, et ta saaks arve ilma müügitaksuta. Arvatavasti hakkab tõestamise koormus lasuma ostjal.

Samuti lisati müügitaksu määrusesse täpsustav lõik, et müügitaksuga maksustatakse Tallinna linna territooriumil asuvas „tegevuskohas või selle kaudu“ müüdüd kaubad. Uue sõnastuse kohaselt peaks tehing olema omistatav Tallinnas

asuvale tegevuskohale isegi siis, kui see füüsiliselt tehti väljaspool Tallinna. Näiteks Tallinna kaupluses müüakse kaubad, mis viiakse kliendile koju ja paigaldatakse väljaspool Tallinna või Tallinna tegevuskohas sõlmitud toidlustusteenuse leping, mille puhul teenust füüsiliselt osutataksegi väljaspool Tallinna. Siinkohal võib tekkida olukord, et mitmes erinevas omavalitussüskuses müügikohta omav maksukohustuslane vormistab müügitehingud selle müügikoha kaudu, mis asub väljaspool Tallinna.

Maksukohustuslane

Esialgse redaktsiooni kohaselt oli maksukohustuslane kaupleja kaubandustegevuse seaduse mõistes, kelle tegevuskoht, e-kaubanduse korral asukoht, on Tallinna linna territooriumil, kes on registreeritud majandustegevuse registris ning kes tegutseb jaekaubanduse, toidlustuse või teeninduse valdkonnas. Seda sõnastust muudeti hiljem täpsemaks. Uue redaktsiooni kohaselt on maksukohustuslane kaupleja kaubandustegevuse seaduse mõistes, kes vastab kolmele tingimusele:

1. kaupleja, kes on registreeritud majandustegevuse registris;
2. kaupleja tegevuskoht on majandustegevuse registri andmetel Tallinna linna territoorium ja
3. kaupleja tegutseb jaekaubanduse, toidlustamise või teeninduse valdkonnas.

Nagu näha, välistati uues sõnastuses e-kaubanduse korras müüdavad kaubad ja teenused. Selle seletuseks on toodud määruse seletuskirjas, et e-kaubanduse puhul puudub kauba müügil või teenuse osutamisel füüsiline tegevuskoht. Kui müügitaks jääb ikkagi pikemaks ajaks kehtima, siis suureneb arvatavasti e-kaubanduse hulk tunduvalt. Miski ei keela teha igale toidupoele oma veebiaadressi ja hakata müüma kaupa selle kaudu. Kui kaup saadetakse postiga kliendile, siis maksukohustust ei teki. Eriti lihtne saaks veebikeskkonnas müük olema kindla klientuuriga väikestel kauplustel. Kui ostjal on omad välja kujunenud ostuharjumused, siis pole internetis valiku tegemine temale kuigi keeruline ja ostja ei soovigi kohale tulla.

Muud mõisted

Mõistete paragrahvis on peetud vajalikuks defineerida 11 mõistet. Vastavalt müügitaksu määruse § 3 p 1, on **kaupleja** – isik (FIE või juriidiline isik) või asutus, kes majandus- või kutsetegevuse raames pakub ja müüb kaupa või pakub ja osutab teenust, sh erinõuetega tegevusalal ning tegevusloa alusel tegutsev isik. Sätet täiendati erinõuetega tegevusalal tegutsevate isikutega, sest vastasel korral oleksid nimistust välja jäänud kõik kauba müüjad ja teenuse osutajad, kes ei tee seda kaubandustegevuse seaduse alusel, vaid mingi eriseaduse alusel. Näiteks majandustegevuse registris registreeritakse teatud tegevusaladel (nt vedelkütuse, alkoholi, elektrienergia müük jms) tegutsevad ettevõtjad nende tegevust reguleerivate seaduste alusel. See tähendab, et näiteks kütusekäitlejatel on majandustegevuse registris registreering vedelkütuse seaduse alusel (millele võib, aga ei pruugi, lisanduda jaekaubanduse registreering kaubandustegevuse seaduse alusel). Majandustegevuse registris on nende kauplejate registreeringuks „kütuse müük“, täpsustamata, kas tegemist on jae- või hulgikaubandusega. Alkoholikauplejatel seevastu on registreering vastavalt alkoholiseadusele.

Järgmiste mõistete juures ilmselt suuri arusaamatusi ei teki. **Klient** on füüsiline isik, va FIE, kes soetab kaupa oma ettevõtluse tarbeks. Konkreetselt on välistatud juriidilised isikud. Seega täisühing, usaldusühing, osäühing, aktsiaselts, tulundusühistu, sihtasutus ja mittetulundusühing saavad kõik soetada kaupa ja teenuseid ilma müügitaksuta.

Vastavalt müügitaksu määruse § 3 p 3 alusel on **kaup** müügitaks pakutav või müüdiv vallasasi. Seega kinnisasjad on müügitaksust vabastatud. Vastavalt määruse § 3 p 4 alusel on **teenus** jaekaubanduse, toitlustuse või teeninduse raames tasu eest hüve osutamine. Ilmselt on kogu müügitaksu määrukses palju lähtunud käibemaksuseaduse sätetest. Osad sätted on otsesed viited käibemaksuseadusele, osad tuleb kaudselt käibemaksuseadusest tuletada. Usun, et ka teenuse mõiste vaidlustamise puhul peaks hakkama otsima viiteid Euroopa Kohtu lahenditest, mis käsitlevad teenuse mõistet.

Uues müügitaksu määruse redaktsioonis on eraldi välja toodud ka **kvartali** mõiste. See on tingitud algse määruse mitmeti mõistetavusest. Kui müügitaksu määru nr 45 võeti vastu 17.12.2009 ja jõustus 01.01.2010 ning rakendama hakatakse alates 1. juunist 2010, siis oli maksumaksjatele arusaamatu, miks hakatakse müügitaksu määrust rakendama teise kvartali poole pealt. Kas siis esimene rakendamise kvartal ongi ainult 1 kuu või läheb juuni kuu sujuvalt kolmanda kvartaliga kokku. Nüüd on uues redaktsioonis kohe eraldi rakendussätetes kirjas, et juuni kuu loetakse eraldi maksustamisperioodiks ja selle kohta tuleb deklaratsioon esitada 20. juuliks.

Edasi on defineeritud **tegevuskoht** ja **müügitakoht**. Mõlema definitsiooni puhul on viide kaubandustegevuse seadusele. Oluline on aga välja tuua e-kaubanduse mõiste, mis samuti viitab kaubandustegevuse seadusele. **E-kaubandus** on kauba või teenuse müügitaks pakkumine ja müük internetis ilma osapoolte üheaegse füüsilise kohalolekuta. Nagu ka eelneval märgitud, siis see annab kaupmeestele võimaluse oma kaupa internetis pakkuda ja nad vabanevad müügitaksu kohustusest. Arvatavasti ei loeta füüsiliseks kohtumiseks ka seda, kui kaupmees toimetab kliendi tellitud kauba talle koju kätte ja jätab ukse taha. Kuidas seda tõestada, kas siis ka füüsiliselt osapooled kohtusid. Või tuleb e-kaubanduse puhul siiski kõne alla ainult posti teel kauba saatmine, seda näitab aeg. Küll aga vabanevad ilmselt müügitaksu kohustusest ka sellised kauplused, kellel füüsilist müügitakokhta polegi ja kogu kauba tellimine ning maksimine toimub interneti teel. Kaubad tellitakse Eestisse kohale just kliendi jaoks, aga järgi ta läheb neile ikkagi ise ja seega osapooled kohtuvad vähemalt hetkeks ka füüsiliselt. Formaali-juriidiliselt ei ole sellisel juhul tegemist e-kaubandusega, sest osapooled on kauba üleandmisel üheaegselt füüsiliselt kohal. Küll aga on seda väga raske maksuhalduril hiljem tõestada.

Järgmine huvitav ja ilmselt ka vaidlusi tekitav mõiste on **jaekaubandus**. Vastavalt müügitaksu määruse § 3 p 9 on jaekaubandus kaubandustegevus, mille korral müügitakse kaupa ja selle müügitakiga seonduvat teenust kliendile ning millega kaasneva tegevusena võib valmistada või serveerida toitu. Määrukses on viide kaubandustegevuse seadusele. Artikli autori arvates on nimetatud määratlus nii seaduses, kui ka määrukses äärmiselt ebaõnnestunud. Võib olla, et kaubandustegevuse seaduses see mõiste kedagi ei häirinud, aga kui selle alusel tuleb ettevõtjal hakata maksu maksma, siis leidub kindlasti soovijaid, kes seda kohtus vaidlustavad. Selle teksti alusel võib aru saada, et müügitaksu subjektiks on ainult need kauplejad, kes

kauplevad toidukaupadega, sest teadaolevalt ei ole võimalik tööstuskaupadest toitu valmistada ega ka toiduna serveerida. Eesti keele ekspertide arvates on seaduse sõnastuses ebaõnnestunult kasutatud sidesõna „ning“, mis pöörab seaduse ja selle tõttu ka maksumääruse mõtte täiesti tagurpidi. Loomulikult võib aru saada, et küllap on määruse kehtestajad ikka mõelnud nii tööstuskaupade kui ka toidukaupade kauplejaid, aga määrus on mitmeti tõlgendav ja seda ta maksude määramisel olla ei tohiks. Seaduse sõnastusest ei selgu, kas jaemüüja definitsioonis on tegemist kolme iseseisva tingimusega või hoopis ühe ja sama tingimusega, mis koosneb kolmest osast.

Toitlustamise ja teeninduse mõiste defineerimisel on samuti viidataud kaubandustegevuse seadusele. **Toitlustamine** on kaubandustegevus, mille korral müüakse toitu koos valmistamise ja serveerimisega kohapeal tarbimiseks või serveerimisega kohapeal tarbimiseks. Toitlustamisel võib müüa kaasnevat kaupa või osutada täiendavat teenust. **Teenindus** on kaubandustegevus, mille korral tehakse töö kliendi tellimusel ning mille käigus valmistatakse uus vallasasi või hooldatakse, parandatakse või muudetakse olemasolevat vallasasja või selle omadusi või vallasasi antakse või võetakse valdusse või kasutusse või pakutakse ja osutatakse ehitise puhastusteenust või ilu- ja isikuteenust ning müüakse sellise teenusega seonduvat kaupa.

Müügi maksumäär

Müügi maksumäär on 1% määruse § 1 lõikes 2 nimetatud kaupade ja teenuste maksustatavast väärtusest. Maksustatava väärtuse leidmiseks on eraldi määruses § 4², mis viitab käibemaksuseaduse §-le 12 lõikele 1. Kui tehing on tehtud välisvaluutas, siis kohaldatakse maksustatava väärtuse arvutamisel maksukohustuse tekkimise päeval kehtinud Eesti Panga vahetuskurssi.

Maksukohustuse tekkimise aeg

Maksukohustuse tekkimise aja määramisel on lähtutud jälle käibemaksuseadusest toodud käibe tekkimise aja määratlusest. Müügi maksukohustus tekib vastavalt sellele kumb järgnevatest toimingutest toimub varem. Müügi maksukohustus tekib kauba lähetamisel või teenuse osutamisel või siis kauba või teenuse eest makse laekumisel. Täpselt nii on see ka käibemaksuseaduses sätestatud.

Maksuvabastused

Maksuvabastuste puhul on määruse seletuskirja kohaselt arvestatud, et maksuvabastus kehtiks kaupadele, mis on eriti olulised majanduslikult kõige raskemas seisus olevatele Tallinna linna elanikele. Võrreldes esialgse määruse redaktsiooniga, on maksuvabastuste ulatust täiendatud. Müügi maksuga ei maksustata e-kaubanduse raames müüdud kaupaid ja teenuseid, jaotusvõrgu kaudu müüdavat elektri- ja soojusenergiat, maagaasi ning vett. Samuti on müügi maksust vabastatud vee- ja õhusõidukis, rongis või bussis, mille reis algab või lõpeb väljaspool Tallinna territooriumi või viibib reisi kestel väljaspool Tallinna territooriumi, reisi ajal müüdavad kaubad ja teenused. Kõnealuse maksuvabastuse vajadus tuleb sellest, et reisijatevedu teostava laeva, lennuki, reisirongi ja -bussi puhul ei saa väita, et tegemist on Tallinna linna territooriumil asuva müügikoha kaudu toimuva kauplemisega.

Lennukite ja laevade puhul lisandub veel asjaolu, et nad ei asu Tallinna territooriumil ning kaubandus toimub reeglina reisi ajal (toitlustus ja kaasamüük).

Samuti lisatakse müügitaksuga mittemaksustavate kaupade loetellu tehnilisele ülevaatusel kuuluvad 4 kuni 12 meetri pikkused paadid, jahid ja kaatrid. Nimelt, kohalike maksude seaduse § 4 lõikes 3 on sätestatud põhimõte, et maksuobjekti ei tohi maksustada rohkem kui ühe kohaliku maksuga. Tallinna Linnavolikogu on 17. detsembri 2009 määrusega nr 46 kehtestati Tallinna linnas paadimaks. Paadimaksu objektideks on osundatud määruse § 2 kohaselt tehnilisele ülevaatusel kuuluvad 4 kuni 12 meetri pikkused paadid, jahid ja kaatrid. Kuivõrd nimetatud objektid on maksustatud paadimaksuga, siis seadus täiendavalt müügitaksu rakendamist ette ei näe.

Müügitaksuga ei maksustata käibemaksuseaduses § 15 lg 2 p 2 sätestatud sotsiaalministri määrusega kehtestatud nimekirjas nimetatud ravimeid, rasestumisvastaseid vahendeid, sanitaar- ja hügieenitooteid, meditsiiniseadmeid ning abivahendeid. Müügitaksu määruse uues redaktsioonis täpsustatakse ühtlasi müügitaksust vabastatud piima- ja leivatoodete ning väikelaste toitude tollitariifistiku koode. Oluline on märkida, et erinevate tollitariifistiku kaubakoodide jälgimine saab olema kaupmeestele suureks katsumuseks. Kaupade klassifitseerimine ei ole kerge ka erialaspetsialistidele, ometi peavad edaspidi sellega hakkama saama kõik Tallinna jaekaubandusega tegelejad ettevõtjad.

Maksuhaldur

Vastavalt müügitaksu määruse § 6 lg 1 on müügitaksu maksuhaldurid Maksu- ja Tolliamet ja Tallinna Ettevõtlusamet. Tallinna Ettevõtlusameti ülesandeks on maksukohustuslaste nõustamine müügitaksu alal, maksu arvestuse kontrollimine ja Tallinna Ettevõtlusametile esitatud vaiete edastamine Tallinna Linnakantselei linna sisekontrolöri teenistusele.

Maksu- ja Tolliameti ülesandeks on müügitaksu deklaratsioonide vastuvõtmine, kontrollimine ja vigadest teavitamine, müügitaksu sissenõudmine ja tagastamine, maksuvõla ajatamine ning Maksu- ja Tolliametile esitatud vaiete menetlemine. Seega on määruse uues redaktsioonis konkreetsed valdkonnad välja toodud, millega tegeleb Tallinna Ettevõtlusamet ning millega Maksu- ja Tolliamet. Tallinna Ettevõtlusameti ja Maksu- ja Tolliameti vahel on müügitaksu haldamise osas sõlmitud haldusleping.

Maksudeklaratsioon

Maksukohustuslane on kohustatud esitama Maksu- ja Tolliametile kvartalile järgneva kuu 20. kuupäevaks maksudeklaratsiooni rahandusministri poolt kehtestatud müügitaksu deklaratsiooni vormil. Deklaratsiooni esitamise kohustus kehtib maksukohustuslase majandustegevuse registrist kustutamiseni. Deklaratsioon saadetakse Maksu- ja Tolliametile elektroonilist andmesidet kasutades, posti teel või antakse üle Maksu- ja Tolliameti ametiruumides. Maksukohustuslane võib valida deklaratsiooni esitamise viisi.

Deklaratsioonile kirjutab alla maksukohustuslane, tema seaduslik esindaja või volitatud esindaja. Kui kirjalikule deklaratsioonile kirjutab alla volitatud esindaja, esitatakse maksuhaldurile ka volitust tõendav dokument, kui seda ei ole varem esitatud. Deklaratsiooni esitamise korral elektroonilist andmesidet kasutades peab elektrooniline allkiri olema antud viisil, mis võimaldab tuvastada deklaratsiooni esitanud isikut ja allkirja andmise aega. Praegu on arusaamatu, kas elektrooniline andmeside tähendab e-maksuameti teenuseid või hoopis e-kirjade vahetust? Antud sõnastusest võib aru saada, et mõeldakse pigem e-kirjade vahetust. E-maksuameti puhul ei peaks eraldi välja tooma kohustust tuvastada deklaratsiooni esitanud isikut ja allkirja andmise aega.

Maksu- ja Tolliamet teeb paber kandjal deklaratsioonile märke selle laekumise kuupäeva kohta. Deklaratsiooni esitaja on kohustatud esitama talle teadaolevalt õigeid andmeid ning andmete õigsust kirjalikult kinnitama. Kui maksukohustuslase poolt varasemal perioodil deklareeritud tehingu maksustatav väärtus muutub, kajastatakse muudatus jooksvas perioodis. Seega deklareerivad maksumaksjad, kelle varasematel perioodidel maksudeklaratsioonide aluseks olnud tehingute maht on muutunud, kõnealused muudatused jooksvas perioodis. See aitab vältida tagasiulatavalt esitatavate parandusdeklaratsioonide menetlemist ning lihtsustab müügi maksu deklareerimist ka maksumaksjate jaoks. Muudel juhtudel deklaratsiooni parandamisel ja deklaratsioonis esinevate puuduste kõrvaldamisel juhindutakse maksukorralduse seadusest.

Rakendussätted

Müügi maksu määruse rakendussätetes on sätestatud, et määrusega reguleerimata küsimustes kohaldatakse kohalike maksude seadust, maksukorralduse seadust, kaubandustegevuse seadust ja majandustegevuse registri seadust. Enne 1. juunit 2010 sõlmitud kestvuslepingute alusel arvestatakse ja tasutakse müügi maksu kaupadelt, mis on lähetatud või kättesaadavaks tehtud ja teenustelt, mis on osutatud alates 1. juunist 2010.

Lisaks soovime vaadata Tallinna linna kodulehte, kus on müügi maksu kohta üles riputatud korduma kippuvad küsimused.

<http://www.tallinn.ee/est/ettevotjale/Tallinna-muugimaksu-korduma-kippuvad-kusimused>